

Rapport 2009:48

Arkeologisk förundersökning

Linköpingsgatan vid Vintervadsplan Vattenläcka på Linköpingsgatan 7

RAÄ 14

Linköpingsgatan 7
Söderköpings stad och kommun
Östergötlands län

Mats Magnusson

Linköpingsgatan vid Vintervadsplan

Vattenläcka på Linköpingsgatan 7

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	5
Metod och dokumentation	5
Resultat och tolkning	5
Referenser	7
Tekniska uppgifter	8
Bilaga 1. Ritningar	9

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

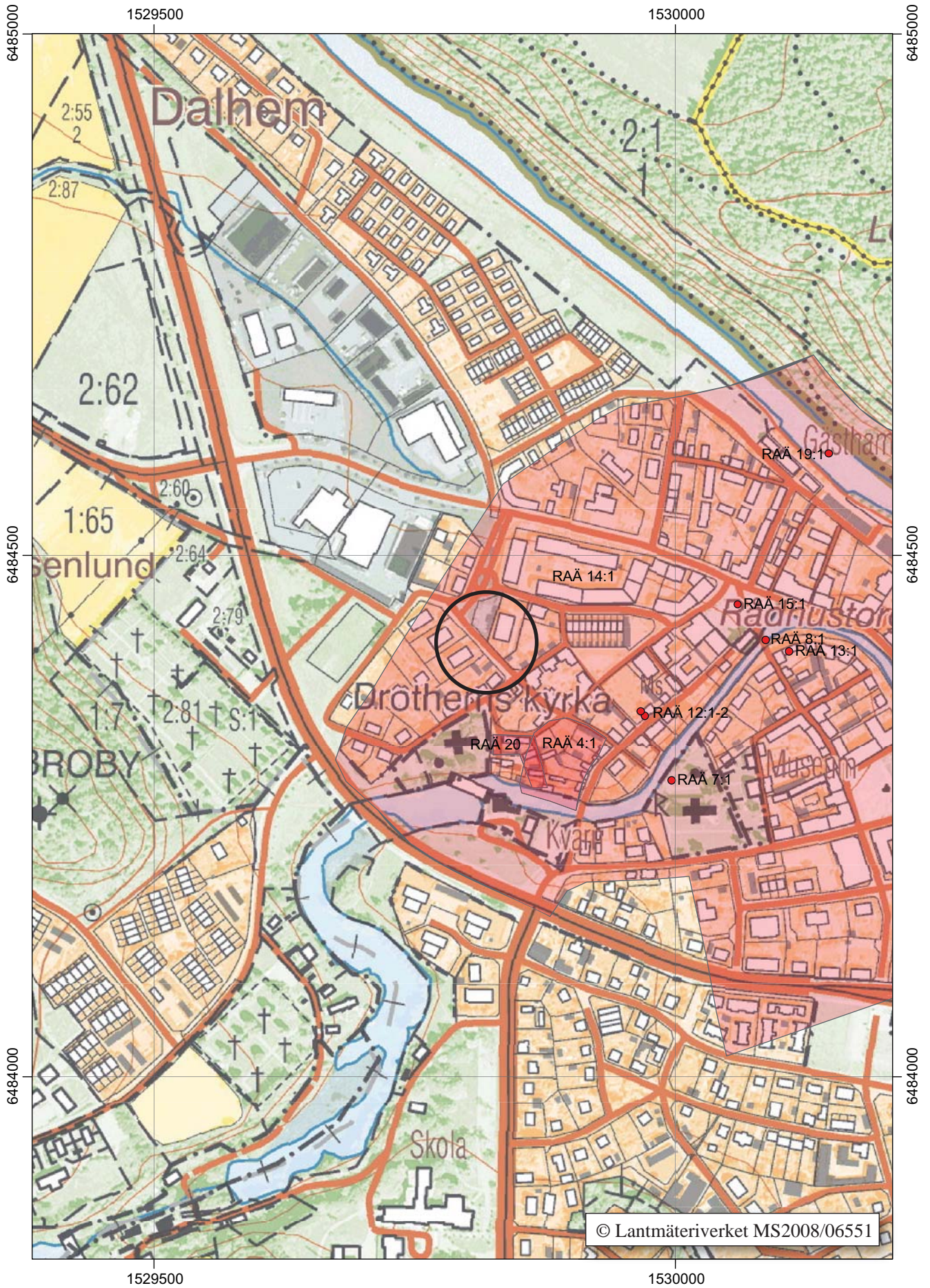
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Östergötlands länsmuseum utförde den 22 april 2009 en schaktningsövervakning i samband med framgrävandet av en läckande vattenledning på Linköpingsgatan 7 i Söderköpings stad och kommun, Östergötland. Arbetet utfördes på uppdrag av SM Service. Vid schaktningsövervakningen framkom rester efter vad som kan ha varit en kavelbrogata men som blivit illa åtgångna vid nedläggandet av vattenledningen. Konstruktionen låg i ett gråbrunt kulturlager innehållandes rikligt med djurben.

Mats Magnusson
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

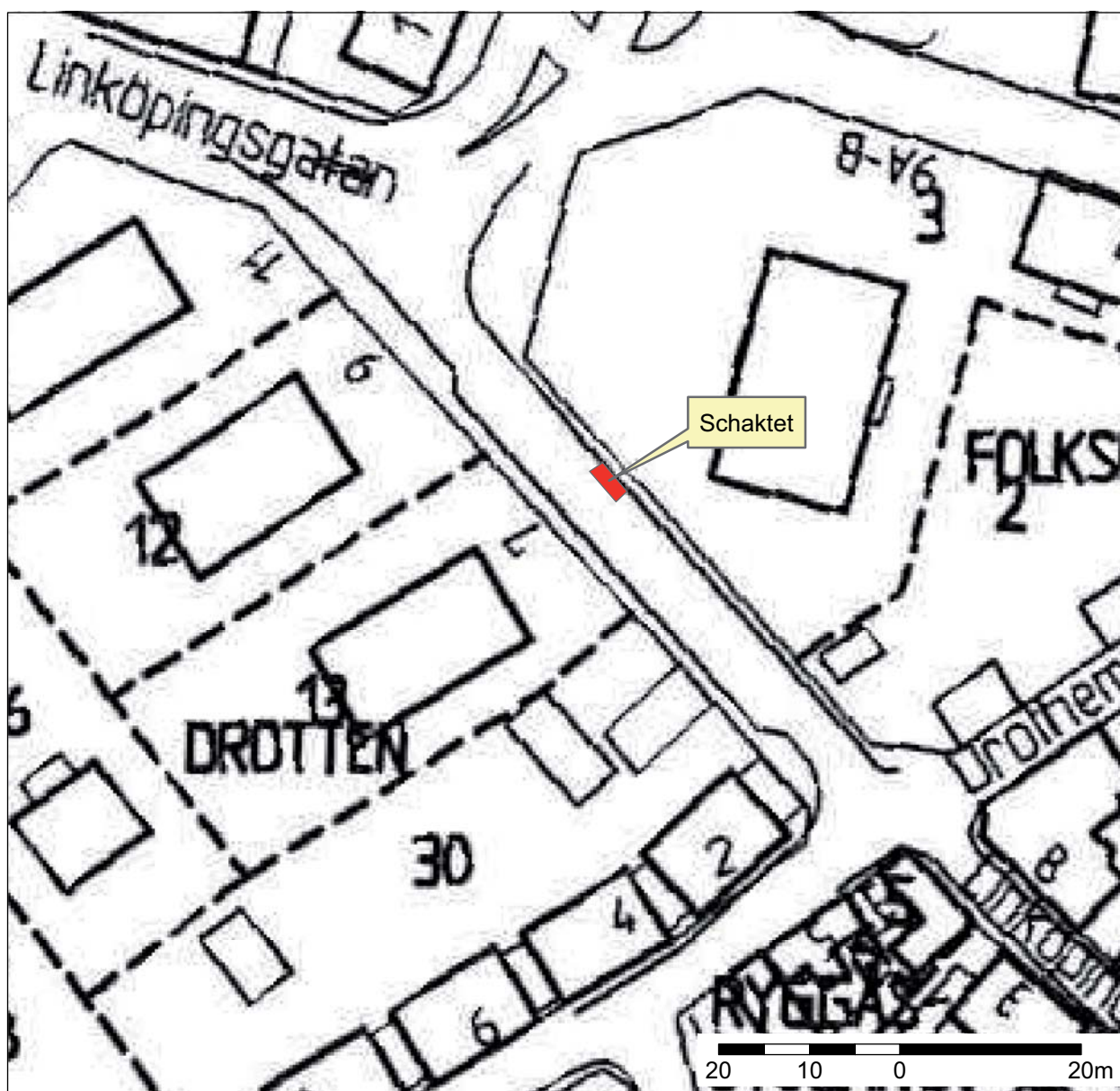
Inledning

Den 22 april 2009 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. Detta skedde efter att en akut vattenläcka uppstått i Linköpingsgatan mellan Vintervadsskolan och fastigheten på Linköpingsgatan 7, Söderköpings stad och kommun, Östergötlands län.

Uppdragsgivare var SM Service som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för den antikvariska kontrollen och utformningen av rapporten var undertecknad. Schaktet var ca 4,0 x 1,5 m stort och 1,6 m djupt.

Områdesbeskrivning

Söderköping är belagt i det skriftliga källmaterialet från mitten av 1200-talet. Redan under 1000-1100-talen var dock bebyggelse etablerad på platsen och orten fungerade sannolikt som en centralort för det omgivande landskapet. Staden växte fram där Storån och Lillån möts och från dessa vattendrag var det möjligt att nå Östersjön och Östergötlands inland. Sannolikt bidrog uppgrundningen av hamnområdet under senare delen av medeltiden till att staden under 1600-talet förlorade sin särställning till förmån för Norrköping och Valdemarsvik (Broberg & Hasselmo 1978).

Figur 3. Utdrag ur Adresskartan, med schaktet markerat. Skala 1:750.

Det arkeologiska källmaterialet har påvisat att en tät och regelbunden stadsbebyggelse var under uppbyggnad från tidigt 1200-tal. Vid 1200-talets slut var de flesta av stadens medeltida institutioner fullt utvecklade. Gatunätet inom Söderköpings centrala delar har visat sig i stort vara det samma som under medeltiden med vissa förskjutningar och den skillnaden att en hel del mindre gränder försvunnit under årens lopp.

Platsen som berördes av schaktningen ligger inom Söderköpings medeltida stadsområde (RAÄ 14). Den medeltida Linköpingsgatan östligare sträckning mellan Munkbrogatan och Hospitalsgatan är tidigare belagd genom fynd av kavelbroar (Broberg & Hasselmo 1978). Vid arkeologiska undersökningar 1996 i området kring Vintervadsplan framkom tjocka kulturlager med både bebyggelselämningar och olika typer av gatubeläggningar. Ett av de schakt som då grävdes gick in längs Linköpingsgatan strax väster om den nu aktuella platsen och där påträffades flera nivåer med äldre gatubeläggningar (Hörfors 2008).

framkom ett gråbrunt kulturlager innehållandes trä, sten och rikligt med djurben. Kulturlagret slutade på ca 1,6 m djup där undergrunden bestående av grå lera vidtog.

I det gråbruna kulturlagret påträffades resterna av en eller flera träkonstruktioner, men då dessa var illa medfarna av tidigare vattenledningsschaktningar så kan man inte med säkerhet säga vad de representerar. Vattenledningen vilade bitvis på trärester i dåligt skick. Vid en arkeologisk undersökning på Vintervadsplan 1996 (Hörfors 2008) påträffades, i ett schakt som sträckte sig in i detta parti av Linköpingsgatan, en kavelbrogata på ungefär samma djup som de nu funna träkonstruktionerna. Denna kavelbrogata gick snett över det schakt som då grävdes och fortsatte i riktning mot det nu schaktade området (se figur 5).

Om kavelbrogatan som upptäcktes 1996 och de nu funna träresterna representerar samma gatusträckning skulle det innebära att Linköpingsgatan sträckning under en period gått något mer norr om dagens gata.

Syfte

Syftet med schaktningsövervakningen var att se till att fast fornlämning kom till skada i så liten utsträckning som möjligt. Fast fornlämning som påträffades skulle undersökas och dokumenteras avseende karaktär och omfattning. Påträffade lämningar skulle om möjligt även dateras.

Resultatet ska kunna ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet.

Metod och dokumentation

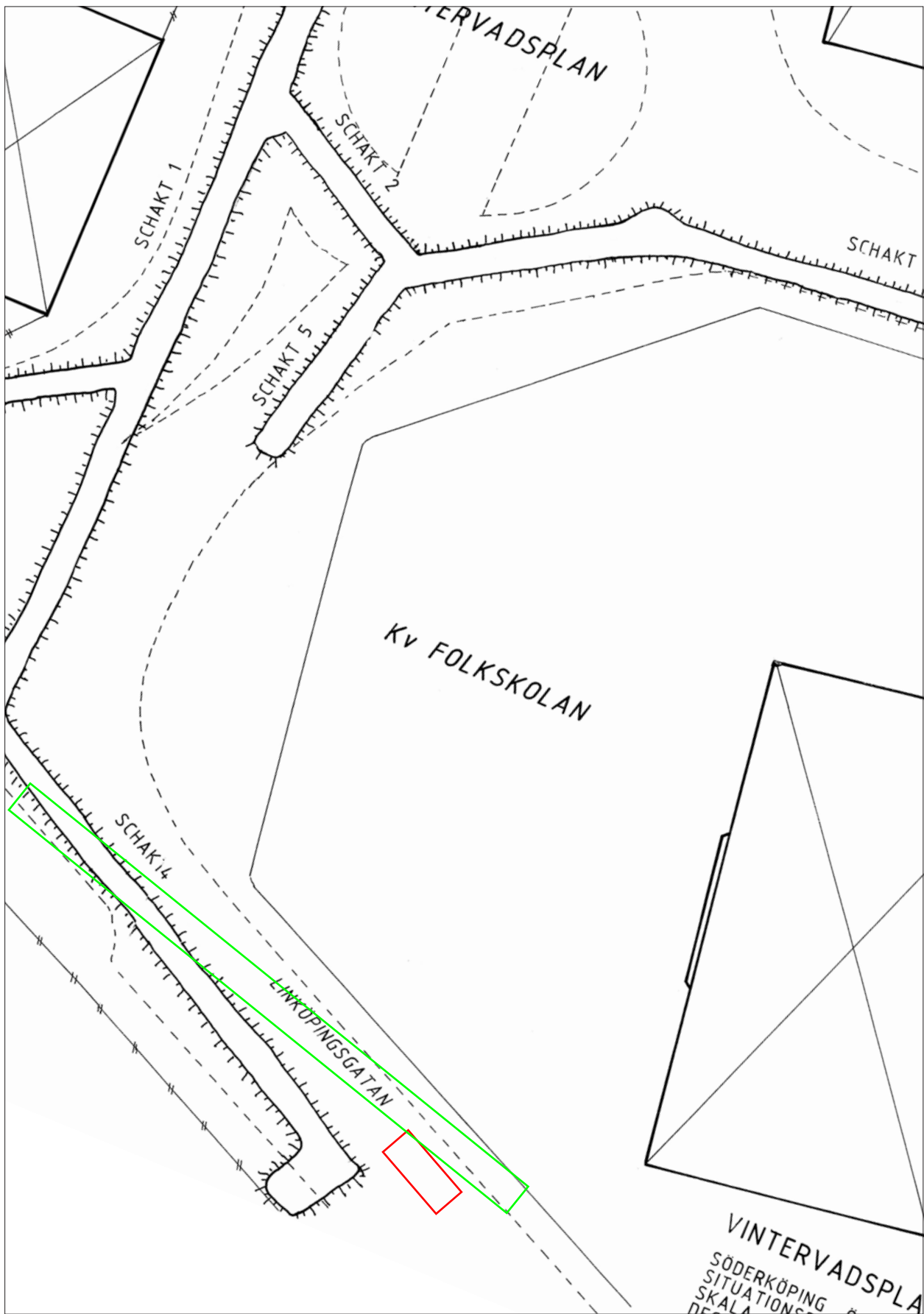
Schaktningen utfördes med grävmaskin och framrensning gjordes med hacka och skrapa. Dokumentering skedde i form av profil- och planritning av schaktet samt digitalfotografering.

Resultat och tolkning

Schaktet i Linköpingsgatan var ca 4,0 m långt, 1,5 m brett och 1,6 m djupt. Under asfalten framkom gatsten längs den sida som var närmast trottoaren men inte över den övriga ytan. Ner till ca 0,6 m djup bestod schaktet av sand och grus och där under kom ett lerigt brunt kulturlager med inslag av mindre stenar (ca 0,05-0,20 m i diameter). Detta kulturlager innehöll yngre rödgoods. På ca 1,0 m djup

Figur 4. Träkonstruktion i det östra hörnet av schaktet. Foto Mats Magnusson, ÖLM.

Figur 5. Schakten från undersökningen 1996 med det nu aktuella schaktet inlagt i rött. Den gröna rektangeln symboliserar kavelbrogatan som framkom 1996 med en tänkt förlängning mot det nu aktuella schaktet. Grafik Lasse Norr och Suzanne Lundblad. Skala 1:250.

Referenser

Broberg B & Hasselmo M. 1978. *Söderköping. Medeltidsstaden 5*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer, rapport. Göteborg.

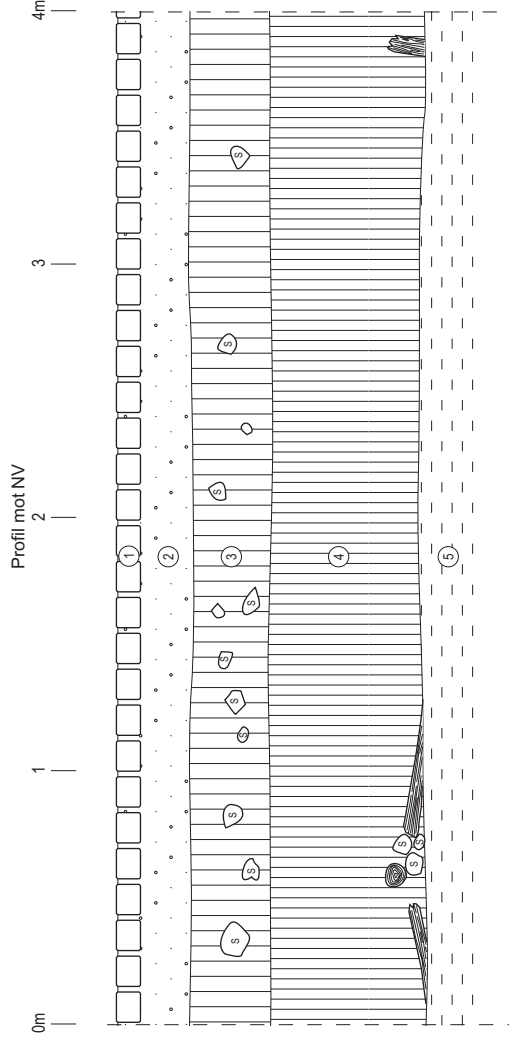
Hörfors O. 2008. *En tidigare okänd del av det medeltida Söderköping*. Vintervadsplan, Vintervadsgatan och Linköpingsgatan. Söderköpings stad och kommun, Östergötlands län. Rapport ÖLM 2008:60. Linköping.

Tekniska uppgifter

Fastighet / Gata	Linköpingsgatan 7
Stad och kommun	Söderköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	RAÄ 14
Ekonomiska kartans blad	086 65 (8G 6f Drothem)
Koordinater	X6484410, Y1529820
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	-
Länsstyrelsens handläggare	Bertha Amaya
Länsstyrelsens beslut	Muntligen
ÖLM dnr	252/09
ÖLM projektnr	530963
Uppdragsgivare	SM Service
Kostnadsansvarig	SM Service
Projektledare	Mats Magnusson
Rapportarbete	Mats Magnusson
Fältarbetstid	2009-04-22
Totalt undersöktes	Ca 6 m ²
Fynd	Nej
Foto	Digitalt
Analys	Nej
Grafik	Mats Magnusson/Lasse norr
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:48 © Östergötlands länsmuseum

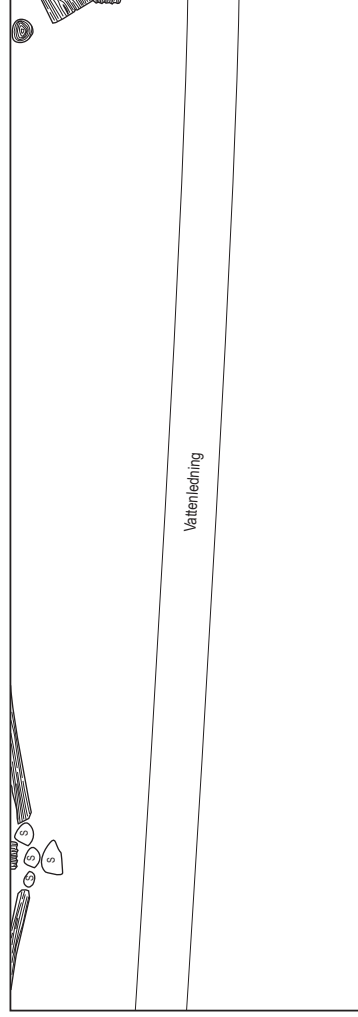
Bilaga 1. Ritningar

Då ritningen är förminskad är skalan 1:30.

1. Gåsten.
2. Sand och grus.
3. Blunt, lertigt kulturlager med yngre rödgods.
4. Gråbrunt kulturlager med trä, sten och mycket ben.
5. Grå lera.

Plan

Linköpingsgatan 7

Söderköpings stad och kommun, Ög

RAÅ 14

Plan- och profilritning

Skala 1:20

Dnr 252/09

2009-04-22 Mats Magnusson

Renritning Johan Levin

Östergötlands länsmuseum utförde den 22 april 2009 en schaktningsövervakning i samband med framgrävandet av en läckande vattenledning på Linköpingsgatan 7 i Söderköpings stad och kommun, Östergötland. Vid schaktningsövervakningen framkom rester efter vad som kan ha varit en kavelbrogata men som blivit illa åtgången vid nedläggandet av vattenledningen. Konstruktionen låg i ett gråbrunt kulturlager innehållandes rikligt med djurben.